

3.3. ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Інформаційний простір Тернопільської області характеризується достатньо широким спектром аудіовізуальних та друкованих засобів масової інформації, видавництва і видавничих організацій, підприємств поліграфії та книго розповсюдження. У регіоні створено належні умови для вільного та безперешкодного функціонування суб'єктів інформаційних відносин та професійної діяльності журналістів [5].

В області реалізується Програма розвитку видавничої справи та інформаційного простору у Тернопільській області на 2017-2020 роки, основними напрямками якої є розвиток видавничої справи та інформаційного простору, популяризація місцевого книговидання, підтримка творчих спілок та співпраця органів державної влади та місцевого самоврядування з засобами масової інформації, а також сприяння комунікаційним засобам масової інформації в умовах ринкових відносин [4].

3.3.1. Телебачення і радіомовлення

Станом на 31 грудня 2018 року у Тернопільській області відповідно до видаваних Національною радою 70 ліцензій мають право вести діяльність 66 суб'єктів інформаційної діяльності. Серед них ліцензіями володіють:

- на ефірне аналогове телемовлення – 3 організації, з них – 2 регіональні (1 – в межах області – ТОВ «TV-4»);
- на мовлення в багатоканальних телемережах МХ-1, МХ-2, МХ-3 – 27 ТРО;
- на мовлення в багатоканальній телемережі МХ-5 – 5 організацій;
- на кабельне мовлення – 2 місцеві організації;
- на ефірне радіомовлення – 16 організацій (з них – 3 місцеві);
- на ефірне, проводове радіомовлення – 1 організація;
- на проводове радіомовлення – 5 місцевих організацій;
- провайдерів програмної послуги з використанням суто технології IPTV – 2;
- провайдерів програмної послуги – 5 (в т.ч. 1 з використанням технології IPTV – ПП «Колумбус» [1].

30 жовтня 2018 року закінчився строк дії ліцензії редакції проводового мовлення «Борщівський голос» – єдиної радіоорганізації міськрайонного рівня в Тернопільській області, засновником якої була не районна рада, а громадська організація (районна організація Товариства «Просвіта»). Керівництво ТРО вирішило не продовжувати строк дії ліцензії через матеріально-фінансові проблеми.

Рішенням Національної ради № 2339 від 20.12.2018 анульовано ліцензію на мовлення Редакції Зборівського районного комунального радіомовлення, м. Зборів – за клопотанням організації [7].

Після трирічної перерви 1 грудня 2018 року відновила мовлення в проводовій мережі м. Тернополя ПП ТРК «Західна столиця» м. Львів.

Суто технічний аспект стану телерадіоінформаційного простору Тернопільської області на даний час демонструє наступна статистична викладка.

Варто зазначити, що в області діють електронні засоби інформації, які наразі не підпадають під категорію ліцензіатів Національної ради. Так, 8 років веде діяльність в Тернополі одна з перших в Україні такого роду організація Вуличне

радіо (розміщує аудіо-інформацію на найбільших зупинках громадського транспорту). Всього рік діє організація «МедіаТОР», яка позиціонує себе як перше інтернет-телебачення Тернопільщини – «своєрідний інтернет-ресурс в інформаційному полі області, спрямований на висвітлення соціальних питань». У 2018 році вийшло з першими передачами «Вуаля. Дитяче інтернет-телебачення». Характерно, що обидва інтернет-ресурси створили тележурналісти, які отримали належний професійний досвід на обласному державному телебаченні.

Таблиця 3.3

Види ТРО	Кількість частотних присвоєнь		Потужність передавачів (кВт)		
	Задіяні	Прораховані / В резерві	Всього	Передбачена	Задіяна
Телебачення ефірне	29	0/59	88	57,93	4,11
Радіомовлення (в діапазоні УКХ)	1	2/15	18	4,63	1
Радіомовлення (в діапазоні ФМ)	24	15/0	39	12,21	10,46

Мережа проводового радіомовлення скорочується (радіоточок зменшилося на 7543 (32 %) і становить нині 15593 одиниці. Повноцінно замінити д्रोкове радіо в плані охоплення аудиторії, на жаль, поки що не вдається. Однак мережа Першої програми суспільного радіомовника в області в основному розгорнута. Так, завдяки ініційованому Національною радою Проекту розбудови єдиної національної ФМ-мережі Українського радіо, з початку 2018 року до вже діючих передавачів у Тернополі (частота 87,7 МГц), Бережанах (103,2 МГц) і Кременці (107,9 МГц) долучилися в Бучачі (с. Підзамочок 102,7 МГц), Чорткові (с. Горішня Вигнанка, 101,9 МГц), Шумську (101,6 МГц та 91,4 МГц – «Радіо «Культура»).

Три місцеві телеканали скористалися квотою в МХ-5: Тернопільська ОДТРК (нині філія ПАТ «НСТУ») отримала ліцензію на цифрове мовлення 07.09.2011 р., ТОВ «TV-4», м. Тернопіль, – 08.10. 2012 р.; кабельний мовник ПП ТРК «Смайл», м. Тернопіль – 16.02.2018 р. Четверте місце у квоті місцевих телемовників займає канал ТОВ «ТРК «112-ТВ» (логотип «112-Україна»; отримав ліцензію Національної ради як ТОВ «ТВ Вибір»). 10 листопада 2018 року розпочало мовлення в кабельних мережах м. Тернополя, смт Вел. Березовиця, міст Чорткова, Кременця та Теремовлі приватне підприємство «Телерадіоорганізація «ТЕРНОПІЛЬ-МЕДІА».

Залишається актуальним питання поширення телерадіомовлення на південну частину Тернопільської області: території Борщівського, Заліщицького, частини Чортківського, Гусятинського, Монастириського районів. Міська рада Борщова виділила земельну ділянку площею 0,6 га під опору. Була прорахована частота для аналогового телемовлення із використанням передавача потужністю 0,25 кВт. Питання тимчасово пригальмувалося у зв'язку з вимкненням аналогового ТБ і необхідністю вивчення ситуації з впровадженням тут цифрового мовлення.

Місцевою владою здійснюється щоденний моніторинг місцевих аудіовізуальних засобів масової інформації з метою виявлення матеріалів, що закликають до насильницької зміни та повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, посягання на територіальну цілісність, пропаганду війни, сепаратизму і тероризму. Реалізуються заходи щодо припинення здійснення ретрансляції заборонених російських телеканалів на території області.

3.3.2. Книговидання та книгорозповсюдження, друковані засоби масової інформації

В області діє Програма розвитку видавничої справи та інформаційного простору у Тернопільській області на 2017-2020 роки, головною метою якої є створення сприятливих умов для розвитку поліграфічно-видавничої сфери, найбільш повного забезпечення населення соціально важливою українською книжковою продукцією, популяризація української книжки, підтримка місцевих авторів, розвиток і підтримка читацької культури тощо. Особлива увага спрямовується на видання історично-краєзнавчої літератури [5].

Всього до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції внесено 78 суб'єктів видавничої діяльності, розміщених на території області 31 – Державним комітетом телебачення і радіомовлення України, 47 – відділом інформаційної діяльності облдержадміністрації [6].

Суб'єкти видавничої справи за видами діяльності: видавці – 38; виготівники – 30; поєднують декілька видів діяльності – 10 (у т. ч. видавничу діяльність і виготовлення видавничої продукції – 6; видавничу діяльність і розповсюдження видавничої продукції – 4).

Найбільші з них: видавництва ТОВ «Навчальна книга «Богдан», редакція «Підручники-посібники», ТОВ «Джура», ТОВ «Тернограф», СМП «Астон», ТОВ «Школярник», «Мандрівець», «Укрмедкнига» та «Економічна думка» [5].

У державній власності перебувають 4 підприємства: «Укрмедкнига», «Економічна думка», редакційно-видавничий відділ КОГПІ (м. Кременець) та видавництво Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя. Інші суб'єкти видавничої справи, які діють в області, є приватними.

Слід зауважити, що в області функціонують видавництва, які спеціалізуються по виготовленню навчальної книги, а саме: редакція «Підручники-посібники», ТОВ «Школярник», «Мандрівець», ТОВ «Навчальна книга «Богдан», ТОВ «Лібра Терра», а тому у відсотковому відношенні виготовлення книг впродовж трьох років становить 30 %, решту 70 % становлять підручники, навчальні посібники, брошури та зошити. Книжкова продукція видається переважно українською мовою.

В області функціонують 725 об'єктів книгорозповсюдження, з яких: 676 – кіосків та прилавків 49 – спеціалізовані книжкові магазини. Слід відзначити тенденцію до збільшення кількості кіосків та прилавків з продажу книговидавничої продукції в області. Чисельність об'єктів книжкової торгівлі в області функціонує пропорційно до чисельності населення. Так, у населених пунктах з кількістю мешканців до 5 тисяч функціонують 5 – 8 торговельних точок з продажу книг; понад 5 тисяч – 11; до 20 тисяч – 34; понад 20 тисяч – 79.

Найбільше книготорговельних магазинів та точок продажу книг знаходиться у містах: Тернопіль (30 книготорговельних магазинів), Кременець (4 книготорговельні магазини), Бережани (3 книготорговельні магазини) та Чортків (4 книготорговельні магазини).

Розповсюдження книжкової продукції відбувається також через мережу відділень Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта».

З метою забезпечення виконання Указу Президента України «Про деякі заходи державної підтримки книговидавничої справи і популяризації читання в Україні»

голова Тернопільської ОДА доручив місцевим органам влади сприяти розвитку мережі книгорозповсюдження, зокрема збільшенню об'єктів роздрібної торгівлі книжковою продукцією. Також доручено забезпечити збереження за видавництвами, видавничими організаціями, книготорговельними підприємствами приміщень, що перебувають у комунальній власності та орендуються ними [2].

Місцевими органами влади проводиться роз'яснювальна робота серед підприємців, які здійснюють торговельну діяльність в сільських населених пунктах, щодо необхідності відкриття секцій з продажу книжкової продукції в їх торговельних закладах.

Органам, які здійснюють управління майном, що перебуває в комунальній власності територіальних громад, рекомендовано встановити для книготорговельних підприємств плату за оренду приміщень на пільгових умовах.

Попри існуючі проблеми, здійснюється відновлення торговельної мережі з продажу книг, відкриття спеціалізованих магазинів, книжкових відділів (кіосків) у всіх районних центрах і містах області, а також вивчення і прогнозування попиту населення на книжкову продукцію.

3.3.3. Періодичні друковані засоби масової інформації

На даний час в області зареєстровано 451 друкований засіб масової інформації місцевої сфери розповсюдження різноманітної тематичної спрямованості:

- загальнополітичні – 21;
- громадсько-політичні – 2;
- з питань економіки і бізнесу – 6;
- навчальні – 21;
- виробничо-практичні – 4;
- наукові – 16;
- літературно-художні – 12;
- для дозвілля – 9;
- інформаційні – 139;
- спортивні – 6;
- юридичні – 1;
- медичні – 11;
- релігійні – 10;
- туристичні – 3;
- рекламні – 126;
- для молоді – 5

Виключно українською мовою випускаються 364 видання, українською мовою разом з іншими – 48, виключно англійською мовою – 2, російською – 37.

Серед періодичних друкованих видань найвпливовішим є газета «Свобода», співзасновниками якої є Тернопільська обласна державна адміністрація і Тернопільська обласна рада, а сферою розповсюдження – обласний центр і райони області. Серед газет, які поширюються по всій території області, слід також виокремити «Номер один» (тираж 20 000 прим.), «Вільне життя плюс» (тираж 60 060 прим.), «Наш день» (тираж 15 013 прим.).

У зв'язку з подорожчанням паперу та розхідних матеріалів на друкування газет впродовж трьох років спостерігається зменшення тиражів друкованих засобів масової інформації області на 20 %. Іншою закономірною складовою цього процесу є розширення інтернет-простору області.

88,2 % тиражу комунальних друкованих ЗМІ та від 10 до 50 % тиражу інших видань розповсюджується за передплатою, решта – через торговельну мережу: Торг Преса – 6,4 %; УДППЗ «Укрпошта» – 1 %; приватні розповсюдженні – 4.4 %. У зв'язку зі зменшенням тиражів друкованих періодичних видань, наявна тенденція до зменшення приблизно на 20 % розповсюдження преси за передплатою.

На території області періодичні друковані засоби масової інформації

розповсюджуються у 417 відділеннях зв'язку, а також у близько 200 палатках виносної торгівлі та прилавках у торговельних закладах [3].

3.3.4. Доступ до публічної інформації

З метою належного функціонування, ведення та доступу до публічної інформації, яка є у володінні облдержадміністрації, видано розпорядження голови Тернопільської ОДА від 14.03.2012 № 173 «Про систему обліку публічної інформації», забезпечено доступ до системи обліку на офіційному веб-сайті, щотижнево здійснюється оприлюднення розпорядчих документів голови ОДА в системі обліку публічної інформації [8].

Запроваджено електронну реєстрацію запитів на публічну інформацію. Відповідальною особою ведеться облік запитів, що надходять до облдержадміністрації. Визначено і обладнано оргтехнікою спеціальне місце для роботи запитувачів із документами, їх копіями. На головного спеціаліста відділу роботи зі зверненнями громадян апарату ОДА покладено обов'язки забезпечення доступу до публічної інформації, організації роботи та оприлюднення публічної інформації, надання своєчасної та повної інформації на запити, які надходять.

У приміщенні ОДА виділено окремий кабінет, де запитувачі мають можливість працювати з документами. Розроблено і затверджено форми запитів, які містять стислу інформацію щодо процедури подання запиту на інформацію, її отримання, складання запитів у письмовій чи іншій формі (поштою, факсом, телефоном, електронною поштою). Запроваджено облік запитів на інформацію та їх узагальнення у відділі роботи зі зверненнями громадян апарату ОДА. Затверджено переліки відомостей, що становлять службову інформацію, та оприлюднено їх в установленому порядку.

У відділі звернень громадян апарату ОДА створено умови для подання письмових запитів громадянами з обмеженими фізичними можливостями, а також обладнано пандусом вхід до будівлі ОДА.

Література

1. *Zvit* представника Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення в Тернопільській області Зубика Михайла Васильовича за 2018 рік Url: <http://www.oda.te.gov.ua/main/ua/publication/print/54670.htm>
2. *Інформаційна довідка*. До питання «Про стан інформаційного простору Тернопільської області» доповідь начальника управління розвитку інформаційної сфери та європейської інтеграції Радзівєвського І.А. Url: <http://comin.kmu.gov.ua/document/Tern>
3. *Офіційні друковані видання Тернопільської області веб-сайт*. Url: <http://www.lrp.te.ua>
4. Поняття інформаційного простору. Url: https://pidru4niki.com/1350052747708/informatika/ponyattya_informatsiyного_prostoru
5. *Про затвердження Стратегії розвитку інформаційного простору України на період до 2020 року*. Державний комітет телебачення і радіомовлення України. Url: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=121574
6. *Про проект програми розвитку видавничої справи та інформаційного простору у Тернопільській області на 2017 – 2020 роки*. Url: <http://www.oda.te.gov.ua/data/upload/catalog/main/ua/53257/744.pdf>
7. *Рішення* - Національна рада України з питань телебачення. Url: <http://www.nrada.gov.ua/decisions>
8. *Рішення* колегії Держкомтелерадіо від 23 червня 2015 № 6/21 "Про стан інформаційного простору Тернопільської області. Url: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=121574&cat_id=118294